

บทที่ 12

ความรับผิดชอบทางจริยธรรม

สุภา ศิริमानนท์ (สุภา ศิริमानนท์, 2518 : 20) ได้ให้ความหมายของคำว่า "จริยธรรม และจรรยาบรรณ" ไว้ ดังนี้

จริยธรรม หมายถึง หลักแห่งความประพฤติหรือพฤติกรรมอันตั้งไว้ชอบ หรือความประพฤติอันถูกต้อง หรือความประพฤติที่เป็นธรรม

จรรยาบรรณ หมายถึง หนังสืออันว่าด้วยหลักแห่งความประพฤติ มิได้หมายเจาะจงตรงไปยังบุคคล

ฉอาน วุฒนิกรมรักษา (ฉอาน วุฒนิกรมรักษา, 2536 : 40) อธิบายไว้ว่า ความหมายของจริยธรรมและจรรยาบรรณไม่แตกต่างกัน และการใช้คำว่าจริยธรรม เน้นที่จิตสำนึกของบุคคลในการประพฤติปฏิบัติในทางที่ถูกที่ควร ส่วนจรรยาบรรณ เน้นหลักปฏิบัติซึ่งกำหนดเอาไว้เพื่อเป็นข้อบังคับ หรือข้อเตือนใจของบุคคล

ในด้านของการใช้คำ มีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับองค์กร เช่น แพทยสมาคม ใช้คำว่าจรรยาแพทย์

- สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ใช้คำว่า จรรยาบรรณนักหนังสือพิมพ์
- สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ใช้คำว่า จริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์
- สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย ใช้คำว่า จรรยาบรรณ

องค์กรทางวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการประกอบวิชาชีพอย่างมีจริยธรรมจึงได้กำหนดจรรยาบรรณในการทำงานไว้ดังนี้

ประมวลจรรยาบรรณของนักหนังสือพิมพ์

สืบเนื่องจากการที่หนังสือพิมพ์กับรัฐบาลมักจะมีเรื่องซึ่งเป็นปฏิปักษ์กันอยู่เสมอ จนเป็นเหตุให้รัฐบาลต้องออกกฎหมายเพื่อใช้กับหนังสือพิมพ์อยู่บ่อยครั้ง การใช้กฎหมายจะจำเป็นน้อยลง ถ้านักหนังสือพิมพ์มีจริยธรรม เมื่อปี พ.ศ. 2486 พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่น

นราธิปพงศ์ประพันธ์ และนักหนังสือพิมพ์ที่มีชื่อเสียงอีกหลายท่าน อาทิ นายเฉลิม วุฒิโฆสิต, นายสถิตย์ เสมานิล, นายมาลัย ชูพินิจ, นายเสถา เลขะรุจิ ฯลฯ ได้ร่วมกันยกย่องประมวลจรรยาบรรณของนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยขึ้นดังนี้

ร่าง
ประมวลจรรยาบรรณ
ของ
นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
พ.ศ. 2486

คำปรารภ

โดยที่หนังสือพิมพ์ย่อมมีภารกิจอันสำคัญยิ่งแก่สวัสดิภาพและความวัฒนาสถาพรของสังคมและโดยที่นักหนังสือพิมพ์ผู้ประกอบอาชีพด้วยวิชาการหนังสือพิมพ์ หรือส่วนประกอบอันสำคัญของวิชาการหนังสือพิมพ์ ย่อมมีส่วนอันซัดแจ้งในการก่อรูปความคิดความเห็นและความประพฤติปฏิบัติของประชาชนอย่างกว้างขวาง นักหนังสือพิมพ์จึงต้องมีความสำนึกรับผิดชอบปฏิบัติแก่นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยไว้ดังต่อไปนี้

เพื่อประกาศความสำนึกรับผิดชอบของนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ที่มีต่อสังคมดังกล่าวแล้วให้ประจักษ์ชัดแก่สาธารณชน จึงตราประมวลรยาบรรณอันเป็นบทกติกาสำหรับยึดถือปฏิบัติแก่นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยไว้ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 “ข่าว”

ความจริงและความซื่อตรง

- ข้อ 1 ในการเสนอข่าว นักหนังสือพิมพ์จะยึดถือความจริงและความถูกต้องแม่นยำเป็นข้อสำคัญ
- ข้อ 2 ในการเขียนข่าว นักหนังสือพิมพ์จะไม่ระบายสี ทำให้ข่าวคลาดเคลื่อนไป
- ข้อ 3 นักหนังสือพิมพ์ต้องไม่เสนอข่าวลือที่ไร้สาระและข่าวที่ชวนให้ผู้อ่านหลงเชื่อมงาย
- ข้อ 4 ในการบรรยายภาพของบุคคลหรือของเหตุการณ์ อันมีลักษณะเป็นที่น่าสนใจในทางข่าว นักหนังสือพิมพ์พึงละเว้นในการบรรยายโดยเลื่อนลอย เช่น ไม่ระบุชื่อบุคคลหรือสถานที่ซึ่งเกิดเหตุการณ์ที่กล่าวมานั้น
- ข้อ 5 ข้อความที่อ้างว่าได้สัมภาษณ์มา ต้องระบุชื่อหรือตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์

- ข้อ 6 การเสนอถ้อยคำสัมภาษณ์ หรือคำอภิปรายในที่ประชุม ถ้าจะใช้ัญประกาศต้องได้รับอนุญาตจากผู้ให้สัมภาษณ์ หรือผู้อภิปรายเสียก่อน
- ข้อ 7 ข้อความที่พาดหัวข่าวและพาดหัวย่อย ต้องมีอยู่ในเนื้อเรื่องข่าวนั้น
- ข้อ 8 นักหนังสือพิมพ์ จะไม่เสนอข่าวในทำนองชวนเชื่อ หรือชวนนิยมที่ไร้สาธารณประโยชน์
- ข้อ 9 นักหนังสือพิมพ์ พึงละเว้นการเสนอข่าวด้วยความลำเอียงอันอาจทำให้สาธารณชนวินิจฉัยคลาดเคลื่อน
- ข้อ 10 ในเนื้อเรื่องข่าว ไม่ควรแทรกความเห็นใดๆ ลงไป
- ข้อ 11 เมื่อคัดลอกข้อความใดจากหนังสือพิมพ์อื่น หรือหนังสืออื่น ต้องบอกที่มาของข้อความนั้น

ความรอบคอบและพินิจฉัย

- ข้อ 12 นักหนังสือพิมพ์ จะใช้ความพากเพียรศึกษา สอบสวนและสังเกตให้เป็นนิสัยประจำ เพื่อส่งเสริมการเสนอข่าวให้เป็นหลักฐานควรแก่การเชื่อถือ
- ข้อ 13 ในการสืบข่าว นักหนังสือพิมพ์จะพยายามสืบจากต้นข่าว และหากไม่สำเร็จก็จะสืบจากแหล่งซึ่งใกล้ต้นข่าวที่สุดที่จะแสวงหาได้
- ข้อ 14 ในการใช้วินิจฉัยระงับข่าว นักหนังสือพิมพ์จะระงับข่าวต่อเมื่อข่าวนั้นขัดกับสาธารณประโยชน์
- ข้อ 15 ภาษาที่ใช้ในการเสนอข่าวต้องสุภาพ และปราศจากความหมายชนิดเหยียดหยาม กระทบกระเทือนเปรียบเปรย เสียดสี
- ข้อ 16 นักหนังสือพิมพ์ ไม่พึงใช้การเสนอข่าวเป็นทางโฆษณาตนเอง
- ข้อ 17 ในการเขียนข่าวและเสนอข่าว นักหนังสือพิมพ์ต้องยึดถือความยุติธรรม และความเที่ยงธรรมเป็นคติสำคัญ
- ข้อ 18 ผู้สืบข่าวหนังสือพิมพ์ พึงสืบข้อความแต่เพียงที่เป็นข่าว ไม่พึงล้วงสืบเข้าไปในกระบวนคดี
- ข้อ 19 ข่าวซึ่งกล่าวถึงกรณีข้าราชการต้องหาในคดีเกี่ยวกับหน้าที่ราชการ พึงเสนอข้อเท็จจริงโดยสำคัญอันถูกต้อง และไม่ควรมีข้อคาดคะเน หรือข้อสรุปผลใดๆ ในข่าวนั้น เว้นแต่จะเป็นข้อความที่ได้จากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
- ข้อ 20 ในกรณีที่กำลังหาผู้ทำงานในองค์การเอกชนเกี่ยวกับหน้าที่ของเขา พึงเสนอเฉพาะข้อเท็จจริง ข้อสงสัยหรือข้อสรุปผลใดๆ หากจะมีในข่าวนั้น ต้องไม่ให้พาดพิงไปถึงองค์การอื่นๆ ถ้าจะเสนอแถลงการณ์ขององค์การนั้นพาดพิงไปถึงองค์การอื่น ก็ต้องเสนอแถลงการณ์ขององค์การอื่นนั้น (ถ้ามี) พร้อมกันไปด้วย

ข้อ 21 ข่าวอรรถคดีที่มีข้อกล่าวหาว่าละเมิดต่อบุคคลในทางศีลธรรม พึงเสนอเฉพาะคำฟ้อง และให้การเสนอประวัติ แม้จะเป็นจริงแท้ก็ดี ข้อชู้ชบหรือคำเล่าลือเกี่ยวกับคู่คดีก็ดี ไม่ชอบด้วย มรรยาทนักหนังสือพิมพ์

ข้อ 22 ในกรณีที่หนังสือพิมพ์โฆษณาเรื่องราวการคลาดเคลื่อนจากความจริงและอาจเกิดความเสียหายขึ้นได้ เมื่อทางราชการแจ้งมาหรือขอร้องให้แก้หรือปฏิเสธ หนังสือพิมพ์ต้องแก้หรือปฏิเสธให้ โดยเร็วและในลักษณะที่ไม่เป็นการซ่อนเร้นอำพรางผู้อ่าน

ข้อ 23 เมื่อโฆษณาเรื่องเกี่ยวกับบุคคลใดคลาดเคลื่อนจากความจริง และอาจเกิดความเสียหายขึ้นได้แก่บุคคลนั้น หนังสือพิมพ์ต้องแก้หรือปฏิเสธให้โดยเร็วเมื่อได้ทราบ และในลักษณะที่ไม่เป็นการ ซ่อนเร้นอำพรางผู้อื่น

ข้อ 24 ข่าวเกี่ยวกับอรรถคดี พึงระบุชื่อบุคคลที่ไม่จำเป็นต้องกล่าวถึง

ข้อ 25 นักหนังสือพิมพ์ จะไม่ละเมิดต่อชื่อเสียงของชนชาติใดหรือกลุ่มชนเหล่าใด เมื่อเสนอข่าว อรรถคดี นักหนังสือพิมพ์จะไม่กล่าวแต่เพียงสัญชาติหรือลัทธิศาสนาที่ผู้ต้องหาหรือคู่ความยึดถืออยู่

ข้อ 26 ในข่าวมรณะกรรม พึงละเว้นกล่าวถึงเรื่องที่ไม่ดีไม่งามของผู้มรณะ ซึ่งมีชื่อเสียงเป็นที่นับถือทั่วไป

ข้อ 27 นักหนังสือพิมพ์ จะไม่เขียนข้อความชวนขบขันในข่าวมรณะกรรมและข่าวที่บุคคล ประสบความทุกข์ทรมาน

ความสำคัญและความพอเหมาะ

ข้อ 28 การพาดหัวข่าวและพาดหัวย่อ ซึ่งอนุমানได้ว่าจะก่อความตื่นเต้นหรือความหวาดเสียว แก่ประชาชนเกินความเป็นจริง เป็นการผิดมรรยาทนักหนังสือพิมพ์

ข้อ 29 นักหนังสือพิมพ์ จะคำนึงถึงความสำคัญในการจัดเสนอข่าว และจะจัดเสนอข่าวตาม ลำดับความสำคัญของข่าว ซึ่งมีแก่สาธารณชน

ข้อ 30 ในการเสนอข่าว นักหนังสือพิมพ์จะชั่งความพอเหมาะความพอควรแก่กรณี

ข้อ 31 นักหนังสือพิมพ์ จะไม่เสนอรายละเอียดของข่าวคดีฟ้องหย่า คดีขอให้รับรองบุตร หรือ คดีที่น่าอับยศ นอกจากรายละเอียดที่ปรากฏในการพิพากษาคดีนั้นในศาลยุติธรรมและซึ่งศาลอนุญาตให้ เสนอแก่ประชาชนได้

ข้อ 32 การเสนอข่าว ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความเข้าใจผิดในเรื่องนิสัยประจำชาติของไทย หรือลัทธิ ศาสนาซึ่งประชาชนชาวไทยนับถืออยู่เป็นการละเมิดมรรยาทนักหนังสือพิมพ์อย่างร้ายแรง

ส่วนที่ 2 “ภาพ”

ภาพข่าว

- ข้อ 33 การปฏิบัติกรถ่ายภาพ จะต้องเป็นไปอย่างสุภาพอย่างยิ่งทุกโอกาส
- ข้อ 34 ภาพบุคคลซึ่งหนังสือพิมพ์จะเสนอนั้น ควรเป็นภาพที่สาธารณชนสนใจ
- ข้อ 35 การเสนอภาพประกอบข่าวในทางที่ไม่ดีไม่งามแก่เจ้าของภาพ จะต้องระวังไม่ให้ผิดตัว และต้องไม่ให้ประชาชนเห็นไปว่า เป็นการซ้ำเติมบุคคลผู้เจ้าของภาพ
- ข้อ 36 ข่าวอรรถคดีซึ่งมิใช่คดีการเมือง เมื่อคดียังไม่ถึงศาล หนังสือพิมพ์ยังไม่ควรนำภาพผู้ต้องหาลงพิมพ์ เว้นแต่ปรากฏว่าผู้ต้องหาหลบหนีไป
- ข้อ 37 ภาพอนาจารต้องไม่ปรากฏในหนังสือพิมพ์
- ข้อ 38 ในการเสนอภาพที่น่าสังเวชหรือน่าหวาดเสียว นักหนังสือพิมพ์จะต้องคำนึงถึง ความรู้สึกของสาธารณชนอย่างถี่ถ้วน
- ข้อ 39 นักหนังสือพิมพ์จะไม่เสนอภาพในลักษณะเพื่อเป็นขอเจ้าของภาพ โดยไร้ประโยชน์แก่สาธารณชน
- ข้อ 40 ภาพบุคคลในต่างประเทศซึ่งสาธารณชนชาวไทยไม่น่าจะสนใจ ไม่ควรแก่การโฆษณา

ภาพล้อ

- ข้อ 41 ภาพล้อต้องไม่ขัดกับศีลธรรมและวัฒนธรรมของชาติ
- ข้อ 42 ภาพล้อที่เป็นภาพไทย ต้องสุภาพในความรู้สึกของคนไทยทั่วไป
- ข้อ 43 ภาพล้อต้องไม่เป็นการล้อเฉพาะในวงแคบของสังคมใดสังคมหนึ่ง โดยเป็นการเสียดสี
- ข้อ 44 นักหนังสือพิมพ์จะไม่เสนอภาพล้อ ที่อาจทำให้เกิดความรู้สึกเหยียดหยามประเทศไทย หรือพระพุทธศาสนา
- ข้อ 45 ภาพล้อที่อาจก่อให้เกิดความดูแคลนชนเหล่าใด หรือลัทธิศาสนาใดในประเทศไทยอันจะเป็นผลร้ายต่อสาธารณชน พึงละเว้นโฆษณา
- ข้อ 46 ภาพล้อซึ่งคัดมาจากภาพต่างประเทศ จะต้องระบุว่าคัดมาจากที่ใด
- ข้อ 47 ภาพล้อที่ใช้แทนเรื่องจริงมัย ต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งบทบรรยายส่วนที่ 4 อีกด้วย

ภาพประกอบเรื่องทั่วไป

